

Славянський філософський конгрес.

Майже рік від часу, як в усій славянській пресі вочаєлася жвава дискусія на тему потреби скликання славянського філософського конгресу. Нині це питання наблизилось найближче до чисто технічного вирішення: коли і як? Питання: де? — вирішено в користь Праги. Намірний конгрес має бы різнитись від інших загальних філософських конгресів у тому, що його завдання було бы освідомити собі значнійшше характеристичні ознаки славянського духа чи уявиности в еротичности до інших рас, а там селити знаєти свого самість, причинитись до її поглиблення і знати позній творчій елемент у загальному філософії.

Погляди щодо завдання такого конгресу розбиваються на дві частини: та оптимістична. Коли болгарський проф. Бобчев ставиться скептически до існування спокріпаного-вбіскривленого славянського духа, в там менше знавцелити у славянській філософії, російський філософ Лоскій напевно і забачує народні перспективи для водгреву такої а цьому напрямку. А проте представники всіх народів не сумніваються у користности такого кон-

гресу; деякі (проф. Блаховскі і др. Кучера) передбачають у звязку з ним необхідність зосилування загально-славянського філософського журналу, а навіть ще й іншого, спеціально-педагогічного.

Нема сумніву, що сфера теоретичної думки в нашій єдиною шарою в нашій представники коздинок славянських народів можуть шукати духовної єдности. Славянський філософський конгрес може навіть причинитись до зросту єдиности, що в славянських братерство з неозабитного музичного майбутности. Славянські філософи матимуть дуже добру нагоду, щоб пригадуватись у першій мірі над фактом: чому Славяне не видали досі ні одного геніального філософа світової слави? Колиж той геній бузи, а європейська слава її скоридала — міжмо є, де почити розомнення такого давнього факту. Вже нині чути голоси (Вог. Талла в „Kach Novosky“), що Славяне не стоять своїм філософським системою апарату Італіїна, а в тім: а Італійцями рухується задово-європейська філософія, а в „наші“ — ні. Сильно прізвима шукати на стій: Віко, Деїоберт, Імбріні, Канті, Мураutori, Гравіа, Бертінеллі, Альгаротті, Целаротті, Паддівачіа, Метастаза, Савіаца, Де Санкті, Кроче, Джентілі — а думачица рівний між славянськими, бадиш, що тема до самої науки і на „наш“ чотіа готови і

А сильне філософських пробіах вирине при питаннях: як засудити славянський „індивідуалізм“, чи пак його анархістичний перерив, наші до абстрактних міркувань в відсутність хвату засудувати свої думки в прозорій, анімічній, естетичній формі? Чи існує зв'язок між славянським недостатком державного організаційного хвату і неспроможності матеріально суцільного, паровійної-визначеного філософського світогляду? Чи єдиною в народних притчи відсутности істини славянських філософів не є те, що кожний Славянчине поринаюча у мудрачі, знаєчи себе філософом? Це останні питання повеле до іншого, ширшого: про рівність культурного розвитку, його основні ознаки, критерії культури і т. в.

Деякі з цих питань, повинні завдяки стати актуальними в нас, у звязку зі справою про участь у загальному конгресі. Ми залюбен віримо у свій інст інтернаціоналі. Десь-хтось мислє докту, що за тижнями відбудеться у Празі великий філософський діяти зі своєрідним розумінням патріотизму склекуть нараду, виберуть делегати і доручать йому іхати на від для маніфестації, що і ми маємо своїх філософів. Так було в діяльничтвнична предстванниками, так і на далі в політичними — не дамо, коли не буде знаєти з філосо-

рівних наших учених в такій неясності, що вони можуть без сумніва доручити представництво на філософський конгресі включитись педагогічному балканіа або до молодому популяризаторів неперекладаних загальнодоступних відручника. Люде, для яких світ іхати значить зі сферозі дуже обмежених духовних потреб нашої провінційальної культури, уваляють собі, що нема великої різниці між економією нашою академією в академією славянською в найбращих представників чужих народів.

На знаємо як нині стоїть справа в філософським силіа на Наддніпрянщині. Навіть про філософські твори поводи не чути зовсім; Київська Академія Наук такса не паткала на них. „Наука, Тора і Шевченко“ має філософсько-історичну оквию, але перша її частина складалась тільки з одного филозофа філософа, який не має ні віть в кін вісти дилього. У даному випадку одна особа з відносно великою масою значіння як оквию має значення іншої оквиі, складені в дванадцять посполних мушій, що сплять у своєму різного трудявого шаргалла. А проте академія, який пріамаі приймуть організатори філософського конгресу відно допущення його членів: в своїй мірі вони звертаються до наукових інститутів польовійської науки і просять вислати свої

делігатів і яку свободу залишать для учасників-добровольців.

Можна сумніватися, чи філософія йому прогресивні залюбки, багато на маніфестації такої славянської окремішності. Філософи, є мало вразливі на такі сентиментальні мови: завізко-європейській філософії можуть цікавитись тільки маскріть філософичним здобуткам такого конгресу. Тому вільно собі уявити, що члени-гості, які приїдуть туди заявляти про свою славянську солідарність, повинні зрозуміти роль філософичної мови. Та з другого боку, якщо ж, Українців, належить, щоб всі знали, що й в нас є вже люди, які цікавляться філософичною практикою — тоді врів активного учасника, що міг би дозвинути якусь логіку своєї думки до думок інших референтів, слід вислати їм ще кілька гостей, які залишали б між чужинцями непоганий словесний інтелектуальний рівень.

Це не прийде легко. Філософія фразами не обдуриш. Не слід забувати й про те, що навіть європейські професори філософії володіють вичайно кількома мовами. Якщо конгрес відбуватиметься у Празі, тоді головними мовами порозуміння стануть імовірно російська та чеська. Цікаво, чи всі ті учасники, які не володіють ніяк достатньо свободно для висловлення філософичних мовних здобутків, промовляти на вільнобудь-якій європейській мові,

без обмежень. Чи виключити з поміж них німця, щоб не встановити на глузу славяно-філософського духа конгресу? Чи дозволить кожному промовляти на його рідній мові, погоджуючись у філософичній словесній з фактом, що до великої ідеї не прийде інакше розуміння більшості славянських мовниками Європи? Чи дозволитимуть Західній Європі теорію славянської раси на мові французькій та англійській?

Хто іде між чужинців той самої професії, що він, з метою розпорядження свого мізку — не може стояти на становищі, що йому байдуже, чи він розуміє німця і чи його розуміють. Не можна домагатись від російського філософа, щоб він добре філософично термінологічно німця славянських мов. Та Польки вразені у свої національній скромності можуть заявити не саме від себе і домагатись установами одної спільної міжнародної мови, нап. французької. А коли на конгресі переважить ідея самоозначення, проф. Логославські відповідала Українці другою з черги європейською світовою мовою — єспанською. І тоді доведеться нам вислати туди проф. Крицького, щоб для згоди мови європейської мови промовляти мовою, яка нас у філософії старі права — європейською.